

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ
ΤΗΛ. 210 - 72 72 203, 72 72 255 – E-MAIL: politistikitautotita@yahoo.gr

Αθήνα, 17.10.2022

Δ Ε Λ Τ Ι Ο   Τ Υ Π Ο Υ

**Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του Α΄ Επιστημονικού
Συνεδρίου Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού
της Εκκλησίας της Ελλάδος**

Την Παρασκευή 14 και το Σάββατο 15 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε το Α' Επιστημονικό Συνέδριο Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, το οποίο διοργανώθηκε διά της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας.

Το κεντρικό θέμα του Συνεδρίου ήταν: *"Η Κατάρρευση των Αυτοκρατοριών (1914-1923) και η Γενοκτονία των Χριστιανών από τους Οθωμανούς και τους Νεοτούρκους: Μικρά Ασία, Πόντος, Ανατολική Θράκη, Αρμένιοι, Ασύριοι"*.

Το Συνέδριο διεξήχθη υβριδικώς στην αίθουσα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων του Συνοδικού Μεγάρου και μεταδόθηκε διαδικτυακώς και ραδιοφωνικώς.

Κατά την έναρξη, το απόγευμα της Παρασκευής 14 Οκτωβρίου, ανεγνώσθη ο χαιρετισμός του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, ενώ χαιρετισμό εκ μέρους της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων απηύθηνε η Υφυπουργός κ. Ζέττα Μακρή.

Ακολούθως, τους συνέδρους χαιρέτισαν ο Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνάτιος, Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας, και ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου Καθηγητής Εμμανουήλ Βαρθούνης, Κοσμήτωρ της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών ΔΠΘ. Ο Σεβασμιώτατος Πρόεδρος κ. Ιγνάτιος ανακοίνωσε ότι έχουν προγραμματισθεί άλλα δύο Συνέδρια με θέμα τον Ελληνισμό των Αλησμονήτων Πατρίδων: το Β' Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί το 2023 και το Γ' Συνέδριο το 2024.

Στην έναρξη του Συνεδρίου παρέστησαν, μεταξύ άλλων, οι Σεβ. Μητροπολίτες Νέας Σμύρνης κ. Συμεών και Πολυανής και Κιλκισίου κ. Βαρθολομαίος.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν οι εισηγήσεις των δύο πρώτων ενοτήτων του Συνεδρίου με το ακόλουθο πρόγραμμα:

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Μικρασιατική Καταστροφή και τα προηγούμενα (1914-1922)

Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ιγνάτιος

Ομιλητές:

Άγγελος Συρίγος, Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου: *“Η ξεχασμένη Γενοκτονία των Ελλήνων: 1914-1919”*

Σπυρίδων Πλουμίδης, Αν. Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ: *“Ο ανθελληνικός διωγμός του 1914 και η πρώτη προσφυγιά”*

Εμμανουήλ Βαρθούνης, Καθηγητής Λαογραφίας ΔΠΘ: *“Δύο Σάμιοι κληρικοί στη δίνη των γεγονότων της Μικρασιατικής Καταστροφής”*

Ιωάννης Μπακιριτζής, Αν. Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας ΔΠΘ, και Δ. Φεγγομύτης, Υποψήφιος Δρ Ιστορίας και Εθνολογίας ΔΠΘ: *“Απομνημονευματικές αφηγήσεις του Στρατηγού ALI IHSAN (SABIS) περί του σχεδιασμού και των τακτικών ελιγμών των αντιπάλων στην τουρκική επίθεση του 1922”*

Μανόλης Γιαννούτσος, Δρ Ιστορίας: *“Η Μικρασιατική Εκστρατεία και η εξέλιξή της μέσα από την οπτική της τοπικότητας: Η περίπτωση της Σάμου και της εφημερίδας Αιγαίον”*

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η κατάρρευση των Αυτοκρατοριών και οι συνέπειές της

Πρόεδρος: Καθηγητής Εμμανουήλ Βαρβούνης

Ομιλητές:

Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ-Γεν. Γραμματέας του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων: *“Ήταν ο Ελληνισμός μία αυτοκρατορική δύναμη;”*

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, Καθηγητής Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού ΑΠΘ: *“Οι βυζαντινές επιρροές της πολιτικής σκέψης του Ίωνος Δραγούμη για το Ανατολικό ζήτημα”*

Σωτήρης Δημόπουλος, Δρ Κοινωνιολογίας: *“Σχέσεις Μπολσεβίκων και Μουσταφά Κεμάλ κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας”*

Δημήτρης Σταθακόπουλος, Δρ Κοινωνιολογίας-Δικηγόρος: *“Οθωμανοί στρατιώτες υποστηρικτές του Σουλτάνου, σύμμαχοι του Ελληνικού στρατού κατά του Κεμάλ”*

Λάζαρος Βασιλειάδης, Ιστορικός-Υποψήφιος Δρ Βαλκανικών και Σλαβικών Σπουδών: *“Από την πτώση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας στη γένεση της Σοβιετικής Ένωσης - Πώς βίωσε τη μετάβαση αυτή ο Ελληνισμός της ευρύτερης περιοχής της Μαύρης Θάλασσας”.*

Το Σάββατο 15 Οκτωβρίου, πρωί και απόγευμα, συνεχίσθηκαν οι εργασίες του Συνεδρίου με τους εξής ομιλητές:

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Χολέβας

Ομιλητές:

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, Ομότ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: *“Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου 1916-1922”*

Αντώνης Παυλίδης, Δρ Κοινωνιολογίας-Εκπαιδευτικός: *“Η Γενοκτονία και οι επιπτώσεις της στην τουρκική κοινωνία και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις”*

Κωνσταντίνος Παρχαρίδης, Δικηγόρος-Υποψήφιος Δρ Νομικής ΔΠΘ: *“Το έγκλημα της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού: Νομική θεμελίωση και ιστορικά γεγονότα”*

Διονύσης Τσιριγώτης, Επίκ. Καθηγητής Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς: *“Η ελληνική εκστρατεία στη Μικρά Ασία και το ζήτημα του Ποντιακού Ελληνισμού”*

Βασίλειος Μεϊχανετσίδης, Δρ Δικαίου-Διδάσκων στο Τμήμα Θεολογίας ΕΚΠΑ: *“Η καταστροφή των Ελλήνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας 1913-1923 - Γενοκτονολογική θεώρηση”*

Δ' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ποιμαντική και θυσιαστική προσφορά των Ορθοδόξων κληρικών στη Μικρά Ασία και στον Πόντο

Πρόεδρος: Αρχιμ. Δαμασκηνός Πετράκος

Ομιλητές:

Σεβ. Μητροπολίτης Σάμου και Ικαρίας κ. Ευσέβιος: *“Κειμήλια Εθνομαρτύρων - Ζεύγος Επιμανίκων του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης στο Εκκλησιαστικό Βυζαντινό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Σάμου και Ικαρίας”*

Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης κ. Πλάτων, Δρ Θεολογίας: *“Η θυσιαστική προσφορά του Αγίου Εθνοϊερομάρτυρος Πλάτωνος Αϊβαζίδη”*

Γεώργιος Τσιγάρας, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-Εθνολογίας ΔΠΘ: *“Το διασωθέν Αρχείο του Ιερομάρτυρος Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσοστόμου - Ιστορική διαδρομή και συγκρότηση”*

Αθηνά Κονταλή, Δρ Θεολογίας, Διδάσκουσα στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας ΕΚΠΑ: *“Η συμβολή του Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθου Φιλιππίδη στη*

διεκδίκηση των δικαίων του Ποντιακού Ελληνισμού κατά τη Διεθνή Διάσκεψη των Παρισίων”

Ιωακείμ Καρεπίδης, Υποψήφιος Δρ Λαογραφίας: “Ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας και του Ανώτερου Κλήρου του Πόντου κατά τα γεγονότα της περιόδου 1914-1923”

Ε' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Γενοκτονία των Αρμενίων και των Ασσυρίων

Πρόεδρος: Καθηγητής Δημήτριος Μόσχος

Ομιλητές:

Σαρκίς Αγαμπατιάν, Συγγραφέας-Ιστορικός ερευνητής: “Η Γενοκτονία των Αρμενίων”

Κυριάκος Μπατσάρας, Πρόεδρος Πανελληνίου Ενώσεως Ασσυρίων Ελλάδος: “Η Γενοκτονία των Ασσυρίων”

ΣΤ' ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης και η θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή

Ομιλητές:

Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμων, Δρ Ιστορίας και Εθνολογίας: “Ο ξεριζωμός των Ελλήνων από την Ανατολική Θράκη - Το Οικουμενικό Πατριαρχείο στη νέα πραγματικότητα κατά τον Μεσοπόλεμο”

Νικόλαος Σοϊλεντάκης, Δρ Νομικής - Πρόεδρος Εφετών ε.π.: “Από την ενσωμάτωση στην αμαχητί εγκατάλειψη της Ανατολικής Θράκης”

Πριν από τη λήξη του Συνεδρίου συνήχθησαν τα συμπεράσματα από τον Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής, Καθηγητή Εμμανουήλ Βαρβούνη, ο οποίος υπογράμμισε ότι στα Επιστημονικά Συνέδρια της Εκκλησίας της Ελλάδος ακούγονται διάφορες απόψεις, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές είναι τεκμηριωμένες και αφανάτιστες. Και συνέχισε τονίζοντας τα εξής σημεία:

-Η Γενοκτονία του Ελληνισμού άρχισε από το 1914, δηλαδή πέντε χρόνια πριν από την αποβίβαση του Ελληνικού Στρατού στη Σμύρνη, και ήταν προσχεδιασμένη.

-Η Μικρασιατική Εκστρατεία δεν ήταν ιμπεριαλιστικός πόλεμος, αλλά μία προσπάθεια να προστατευθούν οι ελληνικοί πληθυσμοί που όντως κινδύνευαν.

-Παρουσιάσθηκαν γεγονότα και στοιχεία, τα οποία δεν είναι ευρέως γνωστά, για τη γενοκτονία των Αρμενίων και των Ασσυρίων.

-Η Γενοκτονία των Χριστιανών της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σχεδιάστηκε από τους Νεοτούρκους και ολοκληρώθηκε από τους εθνικιστές του Μουσταφά Κεμάλ.

-Στην τραγωδία του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Ανατολικής Θράκης (1914-1923) η Ορθόδοξη Εκκλησία στάθηκε στο ύψος που της αρμόζει και αναδείχθηκαν ηρωικές και μαρτυρικές μορφές Ορθοδόξων κληρικών, με κορυφαία αυτή του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης.

Τα Πρακτικά του Α' Επιστημονικού Συνεδρίου Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος θα εκδοθούν σε ειδικό Τόμο.

Ακολουθεί συνημμένως στο παρόν, σε ηλεκτρονική μορφή, ο χαιρετισμός του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου προς το Συνέδριο, καθώς και φωτογραφικό υλικό.

Εκ της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος

ΛΕΞΑΝΤΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ:

1. Από την έναρξη του Συνεδρίου την Παρασκευή 14 Οκτωβρίου.
2. Ο Υφυπουργός και Καθηγητής Άγγελος Συρίγος εισηγούμενος. Προεδρεύει ο Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ιγνάτιος.
3. Αναμνηστική φωτογραφία μετά την έναρξη του Συνεδρίου.
4. Ο Ομότ. Καθηγητής Κ. Φωτιάδης εισηγούμενος. Προεδρεύει ο Κ. Χολέβας.
5. Ο Σεβ. Μητροπολίτης Σάμου κ. Ευσέβιος αναπτύσσει την εισήγησή του.
6. Ο Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδά κ. Πλάτων εισηγούμενος διαδικτυακώς. Προεδρεύει ο Αρχιμ. Δαμασκηνός Πετράκος.
7. Ο Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Παντελεήμων εισηγείται το θέμα του.
8. Ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής κ. Εμμ. Βαρβούνης συνοψίζει τα συμπεράσματα του Συνεδρίου.